

A „LÉLEK” SZÓ JELENTÉSE A BIBLIÁBAN

A Szentírásban olyan kijelentések is találhatóak, amit, ha valaki hiányos igeismerettel vagy téves értelmezéssel olvas, akkor úgy is gondolhatja, hogy a halál pillanatában mégiscsak elhagyja az ember testét a *lélek*, hogy attól függetlenül éljen tovább a Mennyben, Isten közelében. Prédikátor könyvében ugyanis azt olvashatjuk, hogy *„a por földdé lesz, mint azelőtt volt; a lélek pedig megtér Istenhez, aki adta azt”* (Préd 12,9). Ezért a lélek halhatatlanságában hívők előszeretettel tekinthetnék hivatkozási alapnak is az ilyen és hasonló kijelentéseket, mintha a Biblia ezen a módon is megerősítené őket abban, amit a halál utáni életről gondolnak és hisznek. Ebben a kijelentésben azonban nem találunk olyan utalást, amiből arra lehetne következtetni, hogy az Istenhez visszatérő lélek a testtől függetlenül is rendelkezik az ember minden képességével, vagyis megmarad az érzelme, a gondolkodási képessége, és a cselekvő tevékenységének a lehetősége.

Annak megértéséhez, hogy milyen *lélek* tér vissza Istenhez a halál pillanatában, tisztában kell lenni azzal is, hogy az általunk használt Biblia, többféle dolgot is megjelöl ezzel az egyetlen szóval, hogy *„lélek”*.

Léleknek nevezi az Istenség egyik személyét, a **Szentlélek** Istent. De ugyanezzel a szóval fejezi ki az Isten angyalainak lényét és természetét is, amikor azt írja róluk: *„Avagy nem szolgáló lelkek-é mindazok, elküldve szolgálatra”* (Zsid 1,14), Az elbukott angyalokat is léleknek nevezi. *„És amikor Istennek lelke Saulon volt, vette Dávid a hárfát, és kezével pengette; Saul pedig megkönnyebbült, és jobban lett, és a gonosz lélek eltávozott tőle.”* (1Sám 16,23).

A lélek szó igen gyakran fordul elő az egész embernek, mint egy élő személyiségnek a megjelölésére is. *„És formálta*

az Úr Isten az embert a földnek porából, és lehellett az ő orrába életnek lehelletét. Így lett **az ember élő lélekké.**” (1Móz 2,7). Máshol pedig azt írja a Szentírás, hogy „**amely lélek vétkezik, annak kell meghalnia**” (Ezék 18,20). Eközben pedig nem az ember egyik alkotó elemére, a lelkére gondol, hanem a teljes emberre, a vétkező emberre, az élő lélekké lett emberre.

Ezt a szót használja a Biblia annak megnevezéseként is, amit Isten lehelt az emberbe a teremtéskor. „**És formálta az Úr Isten az embert a földnek porából, és lehellett az ő orrába életnek lehelletét.**” (1Móz 2,7/a). Később, az özönvízben odaveszett élőlényekkel kapcsolatban már kiegészíti a „**lélek**” szóval azt, amit a teremtéskor még csak éltető lehelletnek mondott. „**És oda vezett minden földön járó test, madár, barom, vad, és a földön nyüzsgő minden csúszó-mászó állat; és minden ember. Mindaz, aminek orrában élő lélek lehellete van.**” (1Móz 7,22). Ez a meghatározás az egész Bibliában az Isten életet biztosító lehelletére, életadó hatalmára vonatkozik.

Ilyen értelemben nyilatkozott Pál is, amikor a prédikációja közben egy fiú kiesett az ablakból. „**Egy Eutikhus nevű ifjú pedig ült az ablakban, mély álomba merülve: és mivelhogy Pál sok ideig prédikált, elnyomatván az álom által, alásietett a harmadik rend házból, és halva vették föl. Pál pedig aláment, réá borult, és magához ölelve mondta: Ne háborogjatok; mert a lelke benne van.**” (Csel 20,10). Jakab is az élet lehelletére gondolt, amikor a „**lélek**” jelentőségét használta példaként az egyik tanításában, amikor azt írta: „**holt a test lélek nélkül**” (Jak 2,26). Mindezek hátterén a leghitelesebben az 1976-os katolikus fordítású Biblia adja vissza a Prédikátor könyvéből vett, korábban idézett szöveget: „**és a por visszatér a földre, ahonét jött, az éltető lehelet meg az Istenhez, aki adta**” (Préd 12,7).

A Biblia „lélek” szóval jelöli az Isten által teremtett ember egyik alkotó elemét is, mint az emberi érzelmek és indulatok központját, az Istennel való kapcsolatból fakadó lelkeséget, lelki életet. *„Mivelhogy meghallottuk, hogy némelyek mi közülünk kimenvén, megháborítottak titeket beszédeikkel, **feldúlva a ti lelketeket**”* (Csel 15,24). *„Mert amaz igaz, azok között lakván, a gonosz cselekedeteket látva és hallva, napról-napra **gyötri az ő igaz lelkét**”* (2Pét 2,8). *„Mert az Istennek beszéde élő és ható, és élesebb minden kétélű fegyvernél, és elhat a szívnek és **léleknek**, az ízeknek és a velőknek megoszlásáig, és megítéli a gondolatokat és a szívnek indulatait.”* (Zsid 4,12). *„Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szivedből, **teljes lelkedből** és teljes elmédből”* (Mt 22,37). *„Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, **lelkében pedig kárt vall?** Avagy mit adhat az ember váltságul az ő lelkéért?”* (Mk 8,36-37).

Azok a nyelvek, amelyen a Biblia íródott, - héber és görög - több szót is tud használni a lélek jelölésére. Ebből következően sokan gondolnak arra, hogy ezek a különböző kifejezések különböző dolgokat jelentenek az eredeti szövegben.

Bár a teológusok előszeretettel hivatkoznak arra, hogy ezeknek a szavaknak más és más jelentése van az eredeti szövegben, a valóság viszont csak annyi, hogy rokon értelmű szavakról van szó. Vagyis az adott nyelv gazdagságát jelzi, hogy több szót is tud alkalmazni ugyanarra a fogalomra, mivel úgy a héber, mint a görög szöveg több szót is tud használni a lélek megnevezésére. Hasonlóan, mint amikor a magyar nyelvünkben mondjuk azt, hogy megy, járkál, lépked vagy sétál, mindegyik szó minimális különbséggel szinte ugyanazt jelenti. A másik eset pedig az, amikor egyetlen szóval több dolgot is ki tudunk fejezni, mint a „toll” vagy a „nyúl” szavainkkal. Csupán egyetlen példán keresztül szeretném

szemléltetni, amiből egyértelműen látható, hogy úgy a héber, mint a görög, mindkét szavával ugyanazt akarja kifejezni:

„És beléjük ment a lélek, (ruach) s megelédednek.” (Ezék 37,10). *„És megtért a gyermekbe a lélek, (nefes) és megélede.”* (1Kir 17,22). *„És visszatére annak lelke, (pneuma) és azonnal fölkele.”* (Lk 8,55). *„Ne háborogjatok, mert a lelke (pszüché) benne van.”* (Csel 20,10). Máskor pedig ugyanazt a dolgot kétféle szóval is kifejezi a Biblia, esetleg ugyanabban a mondatban. *„Magasztalja az én lelkem (pszüché) az Urat, és örvendez az én lelkem (pneuma) az én megtartó Istenemben.”* (Lk 1,46-47).

Mindezek háttérén tehát azt mondhatjuk, hogy nem szabad csupán nyelvtani megközelítés alapján értelmezni egy adott szöveget. Általános szabály kell legyen előttünk az, hogy csak a szövegkörnyezeti összefüggés, és az egész Biblia tanításával való összhang alapján mondhatjuk ki, hogy az adott esetben mire vonatkozik a kinyilatkoztatásban adott kifejezés, melyik lélekről ad kijelentést.

Isten már az Édenben figyelmeztette Ádámot és Évát: ha vétkeznek azzal, hogy esznek a jó és a gonosz tudása fájáról, akkor meg fognak halni. Ez a figyelmeztetés ismétlődik Ezék 18,4. versében is: *„amely lélek vétkezik, annak meg kell halnia”*. Ebből a kijelentésből viszont természetesen következik, hogy az a népszerű felfogás, miszerint a lélek természetes módon halhatatlan lenne, teljesen téves. Ha ugyanis a lélek halhatatlan volna, a halál után valamilyen más közegben élne tovább, akkor valójában nem is halnánk meg igazán. Viszont a halál dilemmájára a bibliai megoldást nem a testtől függetlenül létező lélek jelenti, ami vagy a Mennybe, vagy a pokolba jut, hanem a Krisztusban meghaltak végső feltámadása. Amint Jézus mondta az élet kenyeréről szóló beszédében: *„Az pedig az Atyának akarata... hogy mindaz, aki*

látja a Fiút és hisz ő benne, örök élete legyen; és én feltámasszam azt az utolsó napon.” (Jn 6,39-40).

Ez azt jelenti, hogy senkinek sincs a testétől függetlenül létező lelke, hanem mindannyian „élő lelkek”, vagyis „élőlények” vagyunk. Ezért az az állítás, miszerint a „lélek” az emberi testtől függetlenül is létezhet öntudattal és cselekvő képességgel, egyáltalán nem bibliai igazság, hanem pogány eredetű tévtan.